

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2021. május 5.

TÖRTÉNELEM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot **piros színű tollal kell javítani az alábbiak szerint.**

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√
3. Nem tartozik a megoldáshoz, túllépi a terjedelmet	[]
4. Hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás egy vonallal)	_____
5. Értelmetlen szöveg; logikai, nyelvhelyességi probléma
(aláhúzás hullámos vonallal)	~~~~~
6. Súlyos helyesírási hiba (aláhúzás két vonallal)	=====

(Súlyos helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése,
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja,
- kis és nagy kezdőbetű tévesztése,
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása,
- az ly-j tévesztése.)

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó **részpontszámokat** is írja a dolgozatra!

I. Az egyszerű, rövid választ igénylő feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítási-értékelési útmutatóban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *a válasz más megfogalmazásban is elfogadható*, ott minden olyan megoldást el kell fogadni, amely tartalmilag megegyezik a megadott válasszal. Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *más helyes válasz is elfogadható*, ott bármely olyan választ el kell fogadni, amely szakmailag helyes.

Azoknál a nyílt végű feladatoknál, ahol meghatározott a válaszban elvárt elem(ek) száma, és a vizsgázó ennél többet ír, akkor a válasz(ok) a megoldás sorrendjében értékelendők.

Azoknál a zárt végű feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldás(oka)t kiválasztani, ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető.

Azoknál a zárt végű feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell egynél több jó megoldást kiválasztani, és a vizsgázó az elvártnál többet jelöl meg, de nem az összeset, ott a válasz(ok) a megoldás sorrendjében értékelendők.

Azoknál a zárt végű feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell egy jó megoldást kiválasztani, és a vizsgázó egynél többet jelöl meg, ott a válasz nem értékelhető.

A **kerettantervekben** szereplő személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad.

A javítási-értékelési útmutatótól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem:	0,5 vagy 1 pont (a javítási-értékelési útmutatóban feltüntetettek szerint)
Rossz válasz:	0 pont
Hiányzó válasz:	0 pont

Kizárólag azokra a válaszelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket az útmutató külön is megjelöl.

Az útmutatóban megadott pontszám egy-egy eleme tovább már nem bontható.

A konkrét feladatokban az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni, lehet pl. 3,5 pont.

A feladatok után található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a **jobb oldali téglalapba kell beírni a vizsgázó által elért pontszámot**.

Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni.

Ha az **egyszerű, rövid feladatok összpontszáma** egész szám, akkor nincs teendő, ha törtszám, akkor a matematika szabályai szerint **egész számra kell kerekíteni** (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont).

II. A szöveges feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **három** feladat értékelhető:

- egy **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,
- egy **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú** feladat,
- egy komplex feladat.

Az egyetemes és a magyar történelemre vonatkozó **feladatnak különböző** korszakokra kell vonatkoznia.

Az előírásnak nem megfelelő feladatválasztás esetén a következők szerint kell eljárni:

– ha a vizsgázó **három** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de **választása** a korszakok vagy a feladattípusok tekintetében **rossz**, akkor úgy kell értékelni, hogy a legkisebb pontvesztés érje, vagyis mind a három megoldását ki kell javítani és azt a – jó választás szerinti – kettőt, illetve egyet kell figyelembe venni, mely(ek)ben magasabb (össz)pontszámot ért el;

– ha a vizsgázó **háromnál több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de egyértelműen **jelölte választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a megjelölt feladatok megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni;

– ha a vizsgázó **háromnál több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, és **nem jelölte** egyértelműen **választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni, vagyis pl. az összes szöveges feladat megoldása esetén a 13., a 16. és a 17. feladat megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni.

Minden megkezdett feladat megoldottnak minősül, ha a tanuló nem jelezte egyértelműen ennek ellenkezőjét.

2. A feladatok értékelése, pontozása

A szöveges feladatok értékelését – az értékelési szempontokat, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat megadó – a **javítási-értékelési útmutató alapján** kell elvégezni. Az egyes szempontok szerint elért pontszámokat a feladatlapon a kipontozott helyek után található táblázatba kell írni, majd ki kell számítani az összpontszámot és az osztószám **(2)** segítségével átszámítani vizsgaponttá. **A vizsgapontokat feladatonként nem kell kerekíteni.**

a) Feladatmegértés

2 pont akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Eseményeket alakító tényezők...</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra adható pontok legalább felét megszerezte.

1 pont akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Eseményeket alakító tényezők...</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra adható pontoknak kevesebb mint a felét szerezte meg, de legalább 1 pontot szerzett ezen szempontok valamelyikére.

0 pont akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Eseményeket alakító tényezők...</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra nem szerzett pontot.
--

Ha a feladatmegértés pontszáma 0, akkor a feladat összpontszáma is csak 0 lehet.

b) Tájékozódás térben és időben

Az útmutató az ehhez az értékelési szempontozathoz tartozó tartalmi elemeket „T”-vel jelöli.

A rövid esszénél együtt kell pontozni a térbeli és az időbeli elemeket (T), a hosszú esszénél külön (T1 és T2). A komplex esszénél három vagy négy tér- és időbeli elemet kell pontozni (T1, T2, T3 és T4). Amennyiben az útmutató példákat sorol fel, akkor a felsorolt példák közül a megadott számú vagy azoktól eltérő más helyes megoldás(ok) ér(nek) pontot.

2 pont akkor adandó, ha a megadott számú helyes elem szerepel a vizsgázó dolgozatában.

1 pont akkor adandó, ha a megadott számú elem közül legalább egy hiányzik, de legalább egy szerepel.

0 pont akkor adandó, ha nincs helyes térbeli és/vagy időbeli elem.

A rövid esszénél a térbeli és időbeli elemekre maximálisan 1-1 pont, a hosszú és a komplex esszénél 2-2 pont adható.

A komplex feladatok közül az összehasonlító komplex esszénél 2-2 időbeli és térbeli elemért összesen 8 pont adható, a korszakokon átívelő komplex esszénél pedig a feladat témájától függően az időbeli **vagy** a térbeli elemekért 2-2, a másik elemért 2, azaz összesen 6 pont adható. A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (\checkmark Tidő, illetve \checkmark Tér), illetve a hibás megoldást (aláhúzás).

c) Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása

Az útmutató az ehhez az értékelési szempontozathoz tartozó tartalmi elemeket „K”-val jelöli.

A rövid esszénél az általános és konkrét történelmi fogalmakra (K1) 0, 1 vagy 2 pont adható. Az útmutató négy fogalom szakszerű használatát várja el. A megadott fogalmak példaként értelmezendők.

2 pont akkor adandó, ha legalább három szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.

1 pont akkor adandó, ha egy vagy két szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.

0 pont akkor adandó, ha nincs egy szakszerűen használt fogalom sem a vizsgázó esszéjében.
--

A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (✓), illetve a hibás (aláhúzás) fogalomhasználatot.

A **hosszú és a komplex esszénél külön kell pontozni** az ún. **általános (K1)** és a **konkrét (K2) történelmi fogalmakat**. A 0, 1, illetve 2 pont a rövid esszénél említett elvek szerint adható, s a vizsgázó megoldását is ugyanolyan jelöléssel kell ellátni.

A **szövegalkotás minőségére és a nyelvhelyességre** a rövid (**K2**) és a hosszú, illetve a komplex esszénél (**K3**) is 0, 1 vagy 2 pont adható.

2 pont akkor adandó, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, logikusan szerkesztett szöveg, melyben nincs egynél több súlyos nyelvhelyességi vagy súlyos helyesírási hiba.
1 pont akkor adandó, ha a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos, vagy ha több nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát tartalmaz.
0 pont akkor adandó, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok, vagy ha a szövegben sok súlyos nyelvhelyességi és súlyos helyesírási hiba van.

d) Ismeretszerzés, a források használata, eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás

Az *Ismeretszerzés, a források használata* (az útmutatóban „F”-vel jelölve) és az *Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás* (az útmutatóban „E”-vel jelölve) értékelési szempontok pontozása azonos elvek alapján történik. A tartalmi válaszelemek két részből állnak: valamilyen tény **rögzítése** és ehhez kapcsolódó **megállapítás** (bármilyen ok-okozati vagy egyéb, a rögzített állításhoz kapcsolódó összefüggés). A tartalmi elemeknél zárójelben szereplő példák (a „pl.” rövidítéssel kezdődő tartalmi elemek) azt jelzik, hogy az ott **felsoroltak bármelyike, illetve azokon kívül más helyes válaszlem is elfogadható**. A példák közül tehát elég egyet leírni a maximális pontszám eléréséhez. A rövid és hosszú feladatoknál, illetve a korszakokon átívelő komplex esszénél egy helyes elem rögzítésére 1 pont, a hozzá tartozó helyes megállapításra 2 pont jár (a megállapításra 1 pont is adható, amennyiben a vizsgázó megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő vagy pontatlan); az összehasonlító komplex esszé minden egyes elemzése háromelemű: a két összehasonlítandó forrás, illetve eseményeket alakító tényező kapcsán elvégzett rögzítésért 1-1 pont, a hozzájuk tartozó megállapításért pedig 2 (illetve 1) pont jár az alábbiak szerint:

A rövid, a hosszú és a korszakokon átívelő komplex esszéknél:

3 pont akkor adandó, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, és hozzá kapcsolódó helyes megállapítást tett.
2 pont akkor adandó, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, de helyes megállapítást tett, vagy ha helyesen rögzített egy tényt, de a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
1 pont akkor adandó, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, de nem tett megállapítást, vagy ha nem rögzített helyesen tényt, és a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
0 pont akkor adandó, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, és helyes megállapítást sem tett.

Az összehasonlító komplex esszéknél:

4 pont akkor adandó, ha a vizsgázó mindkét forrás alapján helyesen rögzített egy-egy tényt, és hozzájuk kapcsolódó helyes megállapítást tett.
3 pont akkor adandó, ha a vizsgázó csak az egyik forrásból rögzített helyesen tényt, de helyes megállapítást tett, vagy ha mindkét forrás alapján helyesen rögzített egy-egy tényt, de a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
2 pont akkor adandó, ha a vizsgázó mindkét forrás alapján helyesen rögzített egy-egy tényt, de nem tett helyes megállapítást, vagy ha csak az egyik forrásból rögzített helyesen tényt, és a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan, vagy ha egyik forrásból sem rögzített tényt, de helyes megállapítást tett.
1 pont akkor adandó, ha a vizsgázó csak az egyik forrásból rögzített helyesen tényt, és nem tett helyes megállapítást, vagy ha egyik forrásból sem rögzített helyesen tényt, és a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
0 pont akkor adandó, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, és helyes megállapítást sem tett.

Egy-egy ismeret vagy összefüggés több helyen is szerepelhet példaként az útmutatóban, de minden elemre csak egy szempontnál adható pont.

A javító az esszé konkrét helyén egyértelmű jelöléssel (pl. ✓F1 ha az egyik elem található meg az adott szövegrészben; ✓✓F1 ha a rögzítés és a megállapítás is megtalálható az adott szövegrészben; ✓F1 és ✓F1 külön jelölve, ha a rögzítés és megállapítás nem közvetlenül egymás után található meg, hanem az esszé két különböző részén) jelzi a helyes, illetve – aláhúzással – a hibás megoldásokat.

Ugyanígy kell jelölni az eseményeket alakító tényezőkre adott részpontokat (pl. ✓E1).

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat – rövid feladatoknál 2-3 sorban, hosszú, illetve komplex feladatoknál 4-5 sorban – befejezhető, és az abban szereplő válaszselemek is értékelhetők. A további sorokban szereplő válaszselemek nem értékelhetők.

4. A szöveges feladatok pontszámainak összesítése

A részletes javítás elvégzése után összegezni kell a részpontszámokat, majd ezt a feladatonkénti összpontszámot az osztószám (2) segítségével át kell számítani vizsgaponttá. A vizsgapontokat feladatonként nem kell kerekíteni! A feladatonkénti vizsgapontokat a feladatsor hátlapján levő táblázatba át kell vezetni, majd ott összesíteni.

Ha ez az összpontszám

- egész szám, akkor nincs teendő;
- törtszám, akkor a matematika szabályai szerint egész számra kell kerekíteni (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont).

III. A feladatlapon összpontszámának megállapítása

Az I. és a II. összetevőben elért (adott esetben egész számra kerekített) pontszámokat összegezni kell.

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. Ókori Róma (Összesen 4 pont.)

a) 1., 2., 4., 8. (Elemenként 0,5 pont.)

b) (Julius) Caesar (0,5 pont)

c) Kr. e. 44 (0,5 pont)

d) Elutasította a nyílt egyeduralmat. / Az általa kiépített principátus rendszere burkolt egyeduralmat jelentett. / Nem akart Caesar sorsára jutni. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.) (1 pont)

2. Középkori szerzetesrendek (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

a) A) 2., B) 5., C) 4.

b) (Nursiai) Szent Benedek

c)

Idézet	Főbűn sorszáma
„Alázatosan cselekednek és prédikálnak majd, mezítláb járnak majd egy fillér vagyon nélkül, mindenben az apostol példáját fogják követni.” (Szent Domonkos)	1.
„Ha valamelyik testvér az ördög incselkedésére a paráznaság bűnébe esik, fosszák meg rendi ruhájától, melyet rút bűnével elveszített, hagyja azt ott, és végleg küldjék el szerzetünkből. Utána tartson bűnbánatot bűnei miatt.” (Szent Ferenc)	7.
„Uram, tégy engem a békéd eszközévé, hogy szeretetet vigyek oda, ahol gyűlölet uralkodik, hogy a megbocsátás szellemét vigyem oda, ahol széthúzás van.” (Szent Ferenc)	4.

d) koldulórendek vagy prédikátor / prédikáló rendek

3. Aranybulla (Összesen 4 pont.)

Nemesi szabadság Werbőczy szerint	Aranybulla pontja(i)	
a) Első szabadság	2.	
b) Második szabadság	2.	3.
c) Harmadik szabadság	3.	7.
d) Negyedik szabadság	31.	

(Elemenként 0,5 pont.)

e) bárók / nagybirtokosok / előkelők / főurak (1 pont)

4. XVI–XVII. századi világgazdaság (Összesen 4 pont.)

Áruforgalmat jelző nyíl	Árucikk vagy árucsoport
a) \longrightarrow	nemesfém
b) $--\blacktriangleright$	rabszolgák
c) $\cdots\blacktriangleright$	iparcikkek
d) \dashrightarrow	luxuscikkek

(Elemenként 0,5 pont.)

e) levantei (kereskedelem) (1 pont)

f) 2., 4. (Elemenként 0,5 pont.)

5. Zrínyi Miklós (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) szpáhi(k)

b) A hűbéreseik voltak. *(A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*c) A törökök el akarják foglalni Bécset / a Habsburg Birodalmat. *(Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.)*d) Az, hogy segítséget kérjen a császártól (a törökök ellen / Kanizsa ostromához). vagy Az, hogy meggyőzze a császárt a török elleni felkészülés szükségességéről. *(Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.)***6. Ipari forradalmak (Összesen 4 pont.)**

Állítás	Nagy-Britannia	Franciaország	Németország	Magyarország	Egyik sem
a) Az egy főre jutó nemzeti jövedelem a franciaországinak közel felét teszi csak ki.				X	
b) Az egy főre jutó nemzeti jövedelem eloszlása a három ágazat között ennél az országnál a legkiegyenlítettebb.		X			
c) A gazdasági szerkezetváltás – a felsoroltak közül – ebben az országban állt a legkezdetlegesebb fokon.				X	
d) A második ipari forradalom következtében a leggyorsabban fejlődő és a legiparosodottabb európai országgá vált.			X		

(Elemenként 0,5 pont.)

e) 2., 4. (Elemenként 0,5 pont.)

f) A korábban elmaradottabb országok a második ipari forradalom találmányainak felhasználásával behozzák / túlszárnyalják a fejlettebbeket. / Egyes fejlettebb országok fejlődése gyorsabb, látványosabb, mint a fejlettebb országoké. *(Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható.)* (1 pont)**7. Dualizmus kori Magyarország (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)**

A forrás betűjele	A fogalom sorszáma
A)	5.
B)	9.
C)	3.
D)	4.
E)	6.
F)	7.

8. Zsidóüldözés (Összesen 4 pont.)

a) A) deportálás

B) munkaszolgálat (elrendelése /bevezetése)

C) gettó(k) (létrehozása) / gettósítás

(Elemenként 1 pont.)

b)

Állítás	A) forrás	B) forrás	C) forrás	Mindhárom forrás	Egyik sem
1. A szabad mozgás és tartózkodás jogát sértette az intézkedés.				X	
2. Az intézkedés a haderő kötelékében teljesítendő szolgáltatást írt elő.		X			

(Elemenként 0,5 pont.)

9. Magyarország a Horthy-korszakban (Összesen 8 pont.)

A térképvázlaton jelölt terület sorszama	A terület visszacsatolásának éve	A terület visszacsatolásához kapcsolható szöveges forrás(ok) betűjele(i)
1.	a) 1938	e) D
2.	b) 1939	f) B
3.	c) 1940	g) C, E
4.	d) 1941	h) A

(Elemenként 0,5 pont.)

i) D (0,5 pont)

j) A (0,5 pont)

k) Mindkét ország a szövetségese volt a háborúban. *vagy* Mindkét ország segítségére szüksége volt a háború folytatása során. *(Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.)* (1 pont)l) Az volt a Székelyföld. *vagy* Ott a lakosság többsége magyar volt. *(Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.)* (1 pont)

m) 4. (0,5 pont)

10. Európai integráció (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) 1.

b) 2.

c) 2.

d) 3.

11. Magyarország népessége (Összesen 4 pont.)

a) 1.

b) 3.

c) 1.

d) (ki- és be)vándorlás / migráció

e) 2.

f) Az 1950–55 között születettek 1975 körül kerültek szülőképes korba. *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)***12. Vállalkozások (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)**

a) 1.

b)

Ábra nyilainak betűjele	A	B	C	D	E
Megnevezések sorszama	2.	4.	1.	2.	3.

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK**13. Középkori jobbágyság (rövid)**

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a jobbágyság kialakulását és helyzetének fő jellemzőit mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti, hogy a jobbágyság kialakulására Nyugat-Európában a középkor első századaiban / a kora középkorban került sor <i>vagy</i> utal arra, hogy Közép- és Kelet-Európában erre később került sor.	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. jobbágy, majorság, robot, adó.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. elszegényedett szabadok vetették magukat alá a földbirtokosoknak, védelmet / megélhetési lehetőséget kaptak, a kapott földért szolgáltatásokkal tartoztak), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. megindult a szabad földművesek lesüllyedése, az elszegényedő szabadok nem tudták vállalni a katonáskodás terheit, a korszakban jellemzőek voltak az éhínségek / kalandozó népek támadásai).	0–3
	F2 Rögzíti a forrás lényegét (a jobbágyok adóval és robottal tartoztak a földesúrnak), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a terményadót idővel felváltotta a pénzbeli adó, a robot a földesúri majorságon végzett ingyenmunka volt, a szolgáltatások arányosak voltak a telek méretével).	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaköz-pontú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy colonusok / rabszolgák is beleolvadtak a jobbágyságba, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. kialakult az egységes jobbágyság, helyzetük személyi függéssel is járt, a jobbágyság alkotta a középkori társadalom túlnyomó többségét / egyik fő rétegét).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy a jobbágy csak használója volt földjének / nem rendelkezett földtulajdonnal, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a földhasználtért cserébe tartozott szolgáltatásokkal, a gazdálkodás az uradalmakban folyt, a földesúr megtilthatta a szabad költözést / végrendelkezést).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		20
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		10

14. Nők helyzete a XX. század első felében		(rövid)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a nők helyzetének változását mutatja be a XX. század első felében a fejlett világban. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Megállapításai a XX. század első felére és az iparilag fejlett országokra vonatkoznak.	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. emancipáció, választójog, munkavállalás, iskolázottság.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzít egy lényeges tény a forrás alapján (pl. a nők többsége az Egyesült Államokban 1920-ban még nem vállalt munkát, a nőiesnek tartott foglalkozásokat választották a legnagyobb számban, a foglalkoztatott nők többsége nem volt házas), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a női munkavállalók száma a korszakban növekedett, egyre többféle / magasabb képzettséget igénylő ágazatban jelentek meg a női munkavállalók, a munkavállalás nehezen volt összeegyeztethető a családi élettel, a női munkavállalás terjedésének következtében egyre későbbre tolódott a családalapítás).	0–3
	F2 Rögzít egy lényeges tény a forrás alapján (pl. férfias szerepben ábrázol egy nőt, munkavállalásra / a termelés növelésére buzdítja a nőket), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a világháborúk / a második világháború során a háborúzó országok gazdasága fokozottan igényelte a női munkaerőt, a háború alatt megnövekvő női munkavállalás elősegítette az emancipációt).	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy a korszakban a nők számos országban választójogot kaptak, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a női választójogért évtizedek óta folyt a küzdelem, ezzel párhuzamosan megjelentek az első női politikusok, ez összefüggött az iskolázottság növekedésével / a munkavállalással).	0–3
	E2 Rögzít egy további tény a nők helyzetének változására vonatkozóan (pl. nőtt az iskolázottságuk, a technikai fejlődésnek köszönhetően csökkent a háztartási munkával töltött idő, átlagosan kevesebb gyermeket szültek, megváltozott a női divat), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. egyre nagyobb számban jártak egyetemekre, egyre több volt a nő az értelmiségiek között, csökkent a népesség növekedésének üteme, a munkavállalás / sportolás terjedése miatt kényelmesebb ruhákat hordtak).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		20
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		10

15. Erdélyi Fejedelemség viszonyai		(hosszú)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően az Erdélyi Fejedelemség politikai berendezkedését, etnikai és vallási viszonyait mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti, hogy az Erdélyi Fejedelemség a XVI. század során alakult ki.	0–2
	T2 Rögzíti a téma valamely térbeli elemét (pl. a három országrész elhelyezkedése; az Erdélyi Fejedelemség a történelmi Erdélyből és a kelet-magyarországi Részekből áll; a különböző rendi nemzetek elhelyezkedése, Gyulafehérvár a fejedelmi központ).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. rend, országgyűlés, fejedelem, szultán.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. székely, szász, evangélikus, református.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a speyeri egyezmény lényegét (pl. János Zsigmond / a fejedelem lemond a magyar királyi címről, létrehozzák az erdélyi fejedelmi címet), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az Erdélyi Fejedelemség a keleti országrészből / Szapolyai királyságából alakult ki, Erdély – formálisan – elismerte a Habsburgok / a magyar királyok felsőbbségét, a Habsburgok elismerték Erdély különállását).	0–3
	F2 Rögzíti az ábra egy lényegi elemét (pl. az országgyűlés választotta a fejedelmet; az országgyűlésen a rendi nemzetek képviselői vettek részt, a fejedelem nevezte ki az országgyűlés elnökét / hívott meg személyeket az országgyűlésbe), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Erdély a korszakban rendi monarchia volt, a fejedelem befolyása az országgyűlés felett erős volt).	0–3
	F3 Rögzíti a rendi nemzeteket (magyar, szász, székely) <i>vagy</i> a nyelvi / etnikai közösségeket (magyar, román, német), <i>vagy</i> hogy a rendi és etnikai megoszlás nem esett egybe, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a rendi nemzetek különböző kiváltságos csoportok voltak / saját közigazgatással / önkormányzattal rendelkeztek, a korszakban a románság száma / aránya növekedett, a rendi nemzetek együttműködése a kápolnai unióra nyúlik vissza).	0–3
	F4 Rögzíti Erdély vallási sokszínűségét (katolikus, evangélikus, református, ortodox, unitárius), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez részben egybeesett a rendi nemzeti / a nyelvi-etnikai megoszlással, a lakosság / a fejedelmek többsége a korban református volt <i>vagy</i> konkrét példákat említ az egyes közösségek vallási hovatartozására <i>vagy</i> vázolja a reformáció térhódítását / hullámait Erdélyben).	0–3

Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaköz-pontú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy az Erdélyi Fejedelemség az Oszmán Birodalom hűbérese volt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a fejedelmet a szultán erősítette meg / nevezte ki; Erdélynek elvileg nem lehetett önálló külpolitikája; adót fizetett a Portának; kívül esett az oszmán hódítás fő irányán, ezért nem kebeleztek be).	0–3
	E2 Rögzít egy tény a fejedelmi hatalommal kapcsolatban (pl. nem öröklődött a fejedelmi hatalom, a magyarországihoz képest erős volt a fejedelmi hatalom, a fejedelem a tanáccsal együtt kormányzott), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az országgyűlés választotta / a szultán erősített meg a fejedelmet; hiányzott a nagybirtokosi réteg; nagy volt a királyi / fejedelmi birtokok aránya; vámok, monopóliumok stb. gyarapították a fejedelmi kincstárat; a fejedelem ki tudta használni a rendi nemzetek megosztottságát; ezért is tekintették sokan a nemzeti egység letéteményesének) <i>vagy</i> említ fejedelmi családokat.	0–3
	E3 Rögzíti az Erdélyben működő vallási toleranciát, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. bevett felekezetnek a katolikus, evangélikus, református és unitárius számított; az ortodox csak túrt felekezet volt; a tolerancia összefüggött a rendi nemzeti megoszlással; nem egyéni vallásszabadságot, hanem a közösségek felekezetválasztási jogát jelentette).	0–3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		36
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		18

16. Az 1956-os forradalom**(hosszú)**

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően az 1956-os forradalom és szabadságharc előzményeit és nemzetközi körülményeit tárja fel. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti, hogy a magyar forradalom 1956. október 23. és november 4. között volt.	0–2
	T2 Rögzíti, hogy ebben az időszakban Magyarország a szovjet tömb országai közé tartozott / a Varsói Szerződés tagja volt.	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. forradalom, függetlenség, semlegesség, nemzetközi helyzet.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi szakkifejezéseket: pl. kétpólusú világ, hidegháború, Varsói Szerződés, ENSZ.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2

Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. Hruscsov elítélte a személyi kultuszt, elítélte Sztálin felértékelését, szembefordult a korábbi politikával), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ezzel lehetőséget adott Sztálin kritikájára, az emberek a sztálinista vezetőket kezdték kritizálni, a szovjet tömb országaiban a rendszer megváltoztatására szóló felhívásnak értékelték Hruscsov szavait, ez idézte elő Rákosi bukását).	0–3
	F2 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a szovjetek érzékelték a politikai rendszerrel kapcsolatos problémákat, féltek a lengyelországi felkeléshez hasonló eseményektől Magyarországon), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a feszültséget Rákosi eltávolításával próbálták oldani, a lengyel felkelés melletti szolidaritás a kitörő forradalom része lett, mindkét országban a rendszer megreformálását követelték).	0–3
	F3 Rögzíti a magyar forradalommal kapcsolatos amerikai álláspont lényegét (pl. Magyarországot nem tekintik szövetségeseiknek, nem kívánnak katonailag beavatkozni a magyarországi eseményekbe), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a magyar közvélemény jelentős része számított az amerikai segítségre, az Egyesült Államok nem akart újabb világháborút kirobbantani, nem akart beavatkozni a szovjet tömb területén).	0–3
	F4 Rögzíti a brit karikatúra valamelyik lényegi elemét (pl. Magyarországot „meggyilkolták”, a szovjet vezetők a „gyilkosok”, a Szezei-csatornában akarják mosni kezeiket), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a Nyugat elítélte a szovjet agressziót, a szuezi válság elterelte a figyelmet a magyar eseményekről, a szuezi válságra a csatorna államosítása miatt került sor, a szuezi válság felszámolásában a Szovjetunió és az USA együttműködött).	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaköz-pontú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy az ENSZ tárgyalta a magyar forradalom kérdését, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a BT szerkezete miatt tehetetlennek bizonyult, Nagy Imre reménykedett az ENSZ beavatkozásában, az ENSZ számára a szuezi válság fontosabb volt, a magyar társadalom túlértékelte az ENSZ / a Nyugat lehetőségeit, az ENSZ elítélte a szovjet beavatkozást).	0–3
	E2 Rögzít a Nagy Imre-kormány külpolitikai törekvései közül egyet (pl. a kormány bejelentette Magyarország semlegességét / kilépését a Varsói Szerződésből, a lakosság döntő többsége az szovjet csapatok Magyarországról történő kivonását követelte, a forradalom célja a függetlenség kivívása volt), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. semlegességi törekvéseket az 1955-ös osztrák államszerződés is inspirálta, Magyarország semlegességének biztosítását az ENSZ-től várta, a kivonuló szovjet csapatok végül több szocialista ország egyetértésével visszafordultak, és leverték a forradalmat, Magyarország függetlenségének nem voltak meg a nemzetközi feltételei).	0–3

	E3 Rögzít egy tény a forradalom leverésének nemzetközi körülményeivel kapcsolatban (pl. Hruscsov félt Magyarország elvesztésétől, a magyarországi követelések túlmúttak Hruscsov elképzelésein, más kommunista vezetők is támogatták a szovjet beavatkozást, a szovjet csapatoknak nem kellett nyugati beavatkozástól tartaniuk, a nyugati közvélemény szimpátiával figyelte a magyar szabadságharcot), és ezzel kapcsolatban érdemi megállapítást tesz (pl. Magyarország csatlós jellegének fenntartása miatt kikerülhetetlennek tekintették a szovjet katonai beavatkozást, a szovjet álláspont megváltozott a szabadságharc idején, a saját országaikban féltek egy esetleges forradalom kirobbanásától, Tito és Mao egyetértésével fordultak vissza a szovjet csapatok, a nyugatiakat lekötötte a közel-keleti helyzet, az USA együttműködött a szuezi válság során a szovjetekkel, a forradalom leverése után kb. 200 000 magyar menekültnek segítettek nyugaton).	0–3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		36
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		18

17. Magyarország ipara 1867–1929**(komplex – korszakokon átívelő)**

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a magyar ipar helyzetének alakulását mutatja be a kiegyezéstől 1929-ig. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzít legalább két lényeges évszámot a témához tartozóan (pl. a kiegyezés: 1867, az első világháború kirobbanása: 1914, a trianoni béke: 1920, Bethlen miniszterelnökségének kezdete: 1921).	0–2
	T2 A téma kifejtése során ügyel a kronologikus szerkesztésre, a tárgyalt eseményeket helyesen köti az egyes korszakokhoz.	0–2
	T3 Rögzíti a téma egy térbeli elemét (pl. Budapest központi szerepe, valamely iparvidék elhelyezkedése, a fő külkereskedelmi partner a dualista korszakban Ausztria volt, a népszövetségi kölcsönt elsősorban Nagy-Britannia finanszírozta).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. nehézipar, élelmiszeripar, tőke, nyersanyag.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. ipari forradalom, konszolidáció, népszövetségi kölcsön, ipartámogatás.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2

Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzít egy lényeges tényt a forrás alapján (pl. jelentősen nőtt a tőkeállomány, legnagyobb arányban az ipari tőke növekedett), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Magyarországon ekkor bontakozott ki a tőkés fejlődés / piacgazdaság, számos vállalkozást / ipari üzemet alapítottak, a tőke jelentős részben külföldről / Ausztriából áramlott be, idővel csökkent a külföldi tőke szerepe).	0–3
	F2 Rögzít egy lényeges tényt a forrás alapján (pl. csökkent a búza / nőtt a liszt kivitelének aránya), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ennek háttérében a malomipar fellendülése állt, Magyarország jelentős mennyiségű gabonát / lisztet exportált, a kivitel főként Ausztriába irányult, az élelmiszeripar húzóágazat volt).	0–3
	F3 Rögzíti a kőolajtermelés növekedését, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. modern iparág volt, fellendülése összefüggött a háborúval).	0–3
	F4 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a háború alatt élelmiszerhiány volt, visszaesett az élelmiszeripar termelése, élelmiszerjegyet vezettek be), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. mindent a háborús céloknak rendeltek alá, munkaerőhiány volt, rekvirálások voltak, csökkent az állatállomány, visszaesett a műtrágya alkalmazása).	0–3
	F5 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. Bethlen szerint a gazdaságot / ipart nem lehet talpra állítani külföldi tőke nélkül, Bethlen felhívta a figyelmet az infláció veszélyére, növelni akarta az ipari termelést), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Bethlen a népszövetségi kölcsön felvétele mellett érvelt, a stabil fizetőeszköz is fontos feltétele volt az ipar fejlődésének, az iparfejlesztés mellett szól a közös vámterület felbomlása / a szomszédos országokkal való rossz kapcsolat).	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy a dualizmus korában ipari forradalom zajlott / jelentős mértékben nőtt az ipari termelés, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a két ipari forradalom egy időben bontakozott ki, megteremtődtek a piacgazdaság feltételei, a fejlődés üteme európai mércével mérve is gyors volt, fejlettség szintjében Magyarország nem érte utol a nyugati országokat, számos új gyár jött létre).	0–3
	E2 Rögzít egy további – a forrásokban nem szereplő tényt a dualizmus kori iparra vonatkozóan (pl. az ipart támogató törvényeket fogadtak el, új találmányok jelentek meg, fellendült a nehézipar / bányászat / kohászat, kiépült a vasúthálózat, Ausztria és Magyarország közös vámterület volt), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az ipar fejlődése növelte az állami bevételeket, új iparágak alakultak ki, iparvidékek jöttek létre, a vasút húzóágazat volt, a magyar iparnak versenyeznie kellett az osztrák és a cseh iparral).	0–3
	E3 Rögzíti a trianoni béke következtében kialakult nyersanyaghiányt / piacvesztést, és megállapítja, hogy ez az ipari termelés csökkenését idézte elő.	0–3

	E4 Rögzíti a bethleni korszakban bekövetkezett szerkezetváltást, és tesz egy érdemi megállapítást arra vonatkozóan (pl. a nehézipar / malomipar visszaesett, fellendült a textilipar / gyógyszeripar / elektrotechnika, modernizáció zajlott).	0–3
	E5 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		44
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		22

18. Anglia és Franciaország a XVII–XVIII. század fordulóján (komplex – összehasonlító)

Szemponatok	Műveletek tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó Anglia és Franciaország kül- és belpolitikai helyzetét, valamint társadalmi viszonyait mutatja be a XVII–XVIII. század fordulóján. Válaszában a megadott szempontok szerint összeveti a két államot. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti, hogy a dicsőséges forradalom 1688-ban zajlott le vagy az angol Jognyilatkozatot 1689-ben adták ki.	0–2
	T2 Utal arra, hogy a megadott időszakban XIV. Lajos uralkodott Franciaországban.	0–2
	T3 Rögzít egy – a térképvázlaton nem szereplő – térbeli elemet a korabeli Angliára vonatkozóan (pl. Anglia és Skócia egyesítésével létrejött Nagy-Britannia, Írország is Angliához tartozott, megszerezték Gibraltárt, gyarmatai voltak Afrika partvidékén / India partvidékén / Közép- és Dél-Amerikában).	0–2
	T4 Rögzít egy – a térképvázlaton nem szereplő – térbeli elemet a korabeli Franciaországra vonatkozóan (pl. keleti irányba / a Habsburgok rovására terjeszkedett, felmerült Franciaország és Spanyolország egyesítésének lehetősége, gyarmatai voltak Afrika partvidékén / India partvidékén / Közép- és Dél-Amerikában).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. hatalom, gyarmat, katolikus, protestáns.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. alkotmányos monarchia, abszolutizmus, polgári társadalom, rendi társadalom.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2

Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzít egy tényt Angliára vonatkozóan a térképívázat alapján (pl. Amerika keleti partvidékén kezdtek gyarmatosításba, a telepesek által birtokba vett területnél lényegesen nagyobb területre terjesztették ki befolyásukat), rögzít egy tényt Franciaországra vonatkozóan a térképívázat alapján (pl. a Szent Lőrinc-folyó mentén / Észak-Amerika középső területein / a Mexikói-öböl mentén kezdtek gyarmatosításba, a telepesek által birtokba vett területnél lényegesen nagyobb területre terjesztették ki befolyásukat), és tesz egy megállapítást a hasonlóságokra vonatkozóan (pl. mindkét ország esetében párhuzamosan zajlott a földrajzi felfedezésekkel, összeütközésekhez vezetett az indiánokkal, jelentős nyereséget hozott a prémkereskedelem, sokkal több angol / sokkal kevesebb francia telep jött létre) <i>vagy</i> megállapítja, hogy a befolyási övezetek közti átfedés összeütközésekhez vezetett.	0–4
	F2 Rögzít egy tényt Locke elképzeléseire vonatkozóan (pl. elítélte a korlátlan uralmat / az abszolútizmust, a hatalmi ágak megosztása mellett érvelt, a törvények uralmát tartotta helyesnek), rögzít egy tényt Bossuet elképzeléseire vonatkozóan (pl. az uralkodó korlátlan hatalma mellett érvelt, véleménye szerint az uralkodó hatalma Istentől eredt), és megállapítja, hogy Angliában alkotmányos monarchia, Franciaországban abszolútizmus jött létre.	0–4
	F3 Rögzíti, hogy az angol társadalom polgári társadalom volt, rögzíti, hogy a francia társadalom rendi társadalom volt, és tesz egy megállapítást a kettő közötti eltérésre vonatkozóan (pl. Angliában korábban / erőteljesebben bontakozott ki a tőkés fejlődés / az iparosodás, a Jognyilatkozat rögzítette az állampolgárok jogait, Franciaországban nem volt jogegyenlőség, a francia társadalom agrár jellegű maradt).	0–4
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy Anglia a Habsburgok oldalán vett részt a spanyol örökösödési háborúban, rögzíti, hogy a francia királyi család megszerezte a spanyol trónt, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Anglia a kontinentális erőegyensúly fenntartásában volt érdekelt, biztosította a Földközi-tenger feletti uralmát, elsősorban anyagi támogatást nyújtott a háborúhoz, Franciaország megerősítette vezető szerepét a kontinensen, a legerősebb hadsereggel rendelkezett Európában, Franciaországban jelentősen megnőtt az államadósság a háború következtében).	0–4
	E2 Rögzít egy tényt az alkotmányos monarchiára vonatkozóan (pl. az uralkodó szerepe formálissá vált, a parlamenté lett a vezető szerep, elkülönültek a hatalmi ágak), rögzít egy tényt az abszolútizmusra vonatkozóan (pl. az uralkodó nem hívott össze rendi gyűlést, általa kinevezett hivatalnokok segítségével kormányzott, a hatalmi ágak nem különültek el), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Angliában alakult ki legkorábban modern parlamentáris rendszer, a kibontakozó felvilágosodás képviselői mintaállamnak tekintették Angliát / bírálták a francia kormányzati rendszert, Angliában érvényesült	0–4

	a népfelség elve, XIV. Lajos Franciaországa az abszolutizmus mintaállama volt).	
	E3 Rögzíti, hogy Angliában az anglikán volt az államvallás, rögzíti, hogy Franciaországban a katolikus volt az államvallás, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Angliában teret hódított a reformáció, Franciaországból elüldözték a protestánsokat, Angliából katolikusok / puritánok menekültek el, egyik országban sem volt vallási egyenjogúság, mindkét országban erős volt az uralkodói hatalom az egyház felett).	0–4
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–4
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		44
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		22

A feladatlapon szereplő források (szöveg, kép, táblázat, grafikon) lelőhelyei:

6. feladat:

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_magyarország_tortenete/ch01s02.html

Száray-Kaposi Érettségi feladatgyűjtemény alapján, Gratz G.: A dualizmus kora

7. feladat: A képek forrása: <http://tudasbazis.sulinet.hu>

10. feladat: 1. ábra:

http://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop425/2011_0001_520_magyarország_tortenete/ch01s02.html

2. ábra: <http://www.termeszetvilaga.hu/kulonsz/k011/88-3.jpg>

16. feladat: <http://spartacus-educational.com/COLDhungary3.jpg>

18. feladat: A térkép vázlat forrása: <http://users.humboldt.edu/ogayle/hist110/colonial.html>